

politycznej w Niemczech po pierwszej wojnie światowej; w związku z tym szczególnie dużo miejsca poświęca zagadnieniu okupacji Nadrenii przez wojska francuskie i belgijskie oraz wskazuje, jakie to miało znaczenie dla rozwoju sytuacji w Niemczech. Na tym tle przedstawiono wypadki rewolucyjne w Niemczech w 1923 r. wskazując na kierowniczą rolę KPD.

J. W. Arutjunian, *Prawiaszczije krugi USA i zachwyt Awstrrii faszystowskiej Germanijej* (nr 6, s. 43—56). Autor wskazuje na fakty mówiące o tym, że USA na długo przed przyłączeniem Austrii były informowane o planach Niemiec hitlerowskich, że wiedziały o zamierzonym anschlussie i godziły się na to, aczkolwiek zajęcie Austrii przez imperializm niemiecki nie leżało w interesie USA, gdyż groziło ich ekspansji ekonomicznej zarówno w samej Austrii, jak i na Bałkanach. Imperializm USA, Anglii i Francji spodziewał się skierować hitlerowskie Niemcy przeciw ZSRR. To był główny powód, dla którego USA godziły się na przyłączenie Austrii do hitlerowskich Niemiec. Jest to główna teza Autora, którą uzasadnia przy pomocy bogatego materiału faktograficznego.

A. J. Małysz, *Ekonomiczeskije położenie trudiaszczichsia zapadnoj Germanii posle wtoroj mirowoj wojny* (nr 6, s. 57—72). Artykuł traktuje o całości powojennej sytuacji gospodarczej Niemiec Zachodnich w jej powiązaniu z sytuacją polityczną. W ściślejszej łączności z tymi zagadnieniami rozpatruje problem ekonomicznej sytuacji mas pracujących. Problematyka tego artykułu jest bardzo szeroka. Autor np. dużo uwagi poświęca zagadnieniu chronicznego bezrobocia, zwraca uwagę na oszukańczy system podnoszenia intensywności pracy przy nieprzestrzeganiu elementarnych zasad technicznego bezpieczeństwa pracy, co powoduje ogromny wzrost liczby nieszczęśliwych wypadków.

SLEZSKÝ SBORNÍK — zestawil A. Galos.

Artykuły zawarte w dwóch ostatnich numerach „Slezskiego Sbornika” (1953, LI, z. 4; 1954, LII, z. 1/2) podzielić można na kilka działów.

Zbliżająca się rocznica rewolucji 1905—1907 wywołała zainteresowanie zagadnieniem, jaki wpływ rewolucja ta posiadała na dzieje Czech. Na łamach „Slezskiego Zbornika” Z. Konečný omówił problematykę ruchu robotniczego na Morawach i Śląsku w latach 1905—1907, a więc właśnie w okresie trwania rewolucji (t. LII, z. 1/2). Nie ma w nim wprawdzie mowy o bezpośrednim wpływie rewolucji, natomiast Autor przedstawił kolejno stan ekonomiczny Śląska i Moraw w początku XX wieku na szerokim tle stosunków austriackich, kryzys i depresję lat 1900—1905, położenie robotników w poszczególnych gałęziach przemysłu oraz stan uświadomienia politycznego proletariatu. Artykuł ten, oparty na materiałach drukowanych oraz archiwaliach brneńskich, stanowi dobrą podstawę do opracowania zagadnienia rozwoju ruchu robotniczego w tym okresie. Natomiast bezpośrednio wpływem rewolucji na Śląsk czeski zajął się A. Grobelný pisząc o wpływie rosyjskiej rewolucji burżuazyjno-demokratycznej na prasę ostrawską (t. LII, z. 1/2). Kolejno omówił on stanowisko 13 gazet do poszczególnych faktów związanych z przebiegiem rewolucji. Dla czytelnika polskiego artykuł ten posiada znaczenie z dwóch względów, z jednej strony obok gazet w języku czeskim i niemieckim omówione zostały także „Gwiazdka Cieszyńska” oraz „Robotnik Polski”, a z drugiej strony wśród wypadków rewolucyjnych pewną rolę grały także wypadki na terenie Królestwa.

Od kilku lat na łamach „Slezkiego Sbornika” ukazują się prace poświęcone ekonomicznemu rozwojowi Śląska, zwłaszcza rozwojowi przemysłu. Przed dwoma laty w roczniku z r. 1952 ukazał się nawet artykuł programowy ujmujący badania te w pewne ramy periodyzacyjne i zagadnieniowe. W sprawie tej zabierali już głos na łamach pisma w dyskusyjnych wypowiedziach F. Mainuś i polski historyk Chlebowczyk. Do redakcji napłynęło znacznie więcej głosów dyskusyjnych, które zreferował Andélin Grobelný (t. LI, z. 4). Praca F. Mainuśa *Przyczynek do gospodarczych dziejów ziem czeskich w drugiej połowie XVIII wieku* ukazuje pewne zmiany w produkcji i zbycie towarów przemysłowych na Śląsku i na Morawach w latach siedemdziesiątych XVIII wieku. Dużą rolę odgrywała przy tym polityka władz austriackich, które w tym czasie musiały ostatecznie pogodzić się z faktem utraty Śląska pruskiego i szukały możliwości rekompensaty. Materiały archiwalne z Brna i Opawy przyniosły szereg ciekawych faktów dotyczących głównie przemysłu tekstylnego, zarówno dostarczania surowca, organizacji produkcji, jak i zbytu. W okresie tym, zwłaszcza w zakresie produkcji płótna, na miejsce manufaktury rozrzuconej coraz wyraźniej zaczęła występować manufaktura skoncentrowana. Wśród krajów posiadających poważne znaczenie dla przemysłu czeskiego wymienia Autor na czołowym miejscu południową Polskę. Do artykułu dołączonych jest kilkadziesiąt tablic podających wysokość produkcji poszczególnych towarów w najważniejszych ośrodkach przemysłowych w latach sześćdziesiątych.

M. Myśka (t. LI, z. 4) omówił w 125-lecie huty Witkowskiej pierwsze dwadzieścia lat jej istnienia (1828—1848). Podstawę źródłową stanowiły archiwalia z Kromieryża, Ołomuńca, Opawy i Brna, a nawet rękopiśmienna praca niemiecka oparta na materiałach wiedeńskich. Bogaty materiał faktyczny pozwolił na przedstawienie rozwoju huty pomiędzy jej powstaniem a burżuazyjną rewolucją, która usunęła wiele feudalnych pęt, utrudniających pełne wyzyskanie możliwości.

Mniejsze rozmiarami i znaczeniem są inne rozprawki, a to: J. Nozički, który wy dobył z archiwum brneńskiego wiadomości o projektach budowy kanału Dunaj—Odra (t. LI, z. 4), pochodzących z drugiej połowy XVII w.; następnie J. Chylika, który podał wiadomość o wielkim kupcu opawskim z drugiej połowy XVIII w., J. F. Thilu (t. LI, z. 4), reprezentującym poglądy merkantylistyczne; wreszcie S. Drkala o pracy dzieci w opawskich fabrykach tekstylnych (t. LII, z. 1/2), przy czym zdaniem Autora praca ta pomimo ograniczającego ją ustawodawstwa utrzymywała się bez większych przeszkód do r. 1885.

Mniej miejsca zajmują w omawianych zeszytach artykuły dotyczące stosunków wiejskich. J. Macourek w poważnej pracy przedstawił zagadnienie wołoskie w Cieszyńskim po wojnie trzydziestoletniej (t. LII, z. 1/2). W kolejnych rozdziałach omówione zostały: rozwój i rozmieszczenie kolonizacji wołoskiej, położenie ekonomiczne i prawne, wreszcie walki antyfeudalne i ich formy. Jak stwierdził Autor na wstępie: „t.z. zagadnienie wołoskie jest jednym z głównych problemów naszego życia ekonomicznego i społecznego okresu rozwiniętego i upadającego feudalizmu”. Zagadnienie to nie obce jest zresztą literaturze polskiej (Szczotka, Dobrowolski, F. Popiołek i inni), toteż praca winna spotkać się z dokładniejszą oceną ze strony polskich badaczy.

Na bardzo bogatych materiałach oparta jest dalsza część obszernej pracy A. Turka, *Zniemczenie Opawskiego w XVI i XVII wieku* (t. LII, z. 1/2), w której Autor omówił południowo-wschodnią część Opawskiego. W innych artykułach

J. Radimský wspominał o organizowaniu systemu podatkowego na Morawach na początku drugiej połowy XVII w. (t. LI, z. 4), a Z. Láznicka opracował współczesne typy osadnictwa wiejskiego w Cieszyńskim (t. LI, z. 4).

Niektóre artykuły bardzo ściśle łączą się z historią Polski. Dotyczy to w pierwszym rzędzie prac A. Sivka i Z. Hájaka, autorów znanych ze swoich publikacji na łamach „Sobótki”. Pierwszy z nich omówił kontakty działacza czeskiego J. Friča z polską emigracją w Paryżu na początku lat sześćdziesiątych (t. LI, z. 4). Drugi natomiast dorzucił kilka szczegółów o ucieczce Pustowójtówny z Pragi w r. 1863 (t. LI, z. 4).

Ponadto znajdujemy (t. LII, z. 1/2) artykuł J. Poliśenskigo dający przyczynek do poznania myśli politycznej w Czechach przed klęską białogórską (relacja Slavaty o pertraktacjach dotyczących księstwa opawskiego w latach 1614—1615). Dwa artykuły J. Nehýbla wiążą się z działaczem czeskim J. Winklerem, w jednym z nich jest przy tym mowa o jego spotkaniach z Palackim po r. 1826 (t. LI, z. 4), w drugim Autor wydał kilkanaście listów Winklera ważnych dla poznania historii czeskiego ruchu narodowego w Cieszyńskim (t. LII, z. 1/2).

Zawartość numerów uzupełniają jeszcze recenzje. Kilka z nich dotyczy prac polskich. Współpraca pisma z historykami polskimi, datująca się nie od dziś, uzewnętrzniła się tym razem w zamieszczeniu recenzji Mariana Tyrowicza.